

Knikstaarten

Sinds er geen staarten meer gecoupeerd mogen worden, is er behoorlijk wat te doen geweest over knikstaarten. De meest gehoorde stelling is dat je er niet mee zou moeten fokken omdat het allerlei gezondheidsproblemen in de hand zou werken. Over die gezondheidsrisico's zijn heel wat vragen en er zijn vele discussies gevoerd over de bewijsbaarheid ervan. In dit artikel nemen we onder de loep wat er tot nog toe bekend is en welke conclusies daaruit getrokken kunnen worden.

Vroeger maakte men zich niet zo druk om knikstaarten. Kwam het dan niet voor, vraag je je af? Natuurlijk kwam het voor, net als tegenwoordig. Maar 'vroeger', dat is in dit verband de periode vóór 1 September 2001. Dat was de datum waarom het verbod op couperen van hondenstaarten in werking trad. Vanaf dat moment mocht er geen staart meer af en dat gaf voor heel wat rassen een probleem, want daardoor moesten er standaarden worden aangepast. Dat gaf in veel rassen discussie, want hoe moesten die staarten er dan uitzien? En hoe werden ze gedragen? Dat was echter niet de enige discussie. Want met het coupeerverbod kwam er ook een ander probleem bovendien: knikstaarten.

Een knikstaart wil letterlijk zeggen dat er een knik in de staart zit, hetzij tussen twee wervels in, hetzij in een wervel zelf. Knikstaarten zijn niet gewenst. En vroeger, toen de staarten van een groot aantal rassen gecoupeerd werden, waren de knikstaarten die er mogelijk voorkwamen geen probleem. Want een knik in een staart die eraf gaat, zie je niet: probleem opgelost. Maar nu blijven die staarten eraan en daarmee komen al die knikstaarten die er vroeger afgingen opeens in beeld. Maar hoe groot is het probleem van een knikstaart nou eigenlijk?

In het verleden is er al veel over gediscussieerd: knikstaarten zijn erfelijk en je moet een dergelijke afwijking uitsluiten voor de fokkerij. Natuurlijk klinkt dat zeer logisch, maar is het terecht? Is het niet zo dat je een erfelijke afwijking alleen moet uitsluiten als het een afwijking is die problemen veroorzaakt? Want laten we eerlijk zijn: onze rassen zijn ontstaan door eigenschappen die maakten dat de dieren afweken van hun ouders. Afwijkingen, mutaties dus, die een ras maakten, kenmerkten. Wat dus essentieel is in het geval de knikstaart, is hoe problematisch de eigenschap is. Gaat het hier alleen om een esthetisch aspect of is er meer aan de hand?

Er blijkt geen onderzoek te zijn gedaan naar knikstaarten bij honden, als we daar de literatuur op naslaan. Er is wel onderzoek gedaan naar het ontbreken van staarten, met name bij de Welsh Corgi Pembroke. Daar is gekeken naar wat er gebeurt als er twee natuurlijke kortstaarten zich samen voortplanten. Dat bleek geen succes: er werden kortstaarten geboren, maar ook staartloze honden. Alle nakomelingen werden aan een grondig onderzoek onderworpen. De kortstaarten hadden geen van alle problemen, maar de staartloze pups wel: er waren rectumafwijkingen, ruggengraatafwijkingen en de dieren waren zoals te verwachten ook homozygoot voor het t-gen, het gen waarop de eigenschap voor de korte staart ligt.

De conclusie die hieruit getrokken werd was de volgende: It is of clinical significance that natural short tail is probably not associated with congenital spinal defects, as is known from studies of other species, and that homozygotes for this mutation with serious anatomical defects may be born.

Vertaald: Het is van klinisch belang dat natuurlijke korte staarten waarschijnlijk geen verband hebben met aangeboren ruggengraatafwijkingen, zoals uit studies naar andere diersoorten wel naar voren is gekomen en dat de dieren die homozygoot zijn voor deze mutatie ernstige anatomische defecten kunnen hebben (A study of inherited short tail and taillessness in PembrokeWelsh Corgi, A. Indrebø et. Al. 2008)

Geen kortstaarten combineren dus en niet gericht kortstaarten fokken, maar dat is niet de belangrijkste conclusie die wordt getrokken. De belangrijkste conclusie is namelijk dat wat voor de ene diersoort opgaat, niet zomaar mag worden aangenomen voor een andere diersoort. Bij de knikstaarten wordt vaak gezegd dat het hier om een afwijking gaat die erfelijk is en gepaard gaat met problemen, omdat dit bij muizen ook het geval is. Maar is dat een aanvaardbare stelling? Hoe vergelijkbaar zijn muizen en honden? Bij muizen is onderzoek gedaan, op dit onderzoek is de voorgaande stelling gebaseerd. Het blijkt daar om een mutatie op chromosoom 5 te gaan. De dieren die deze spontane mutatie in de vorm van een knikstaart hebben, vertonen ook andere afwijkingen. Zo zijn de wervels abnormaal gevormd en groter dan normaal. De dieren hebben verder vruchtbaarheidsproblemen en die zijn zo groot dat de testen vooral werden uitgevoerd door middel van proefkruisingen: vrijwel alle homozygote dieren zijn onvruchtbaar. Er zijn ook afwijkingen in de milt zichtbaar en met name de vrouwelijke dieren zijn kleiner. (A kinked tail mutation on Mouse Chromosome 5 named jagged tail-like, Belinde S. Harris et. Al, 1998)

Deze resultaten lijken alleszins reden verre te blijven van knikstaarten. Maar wie nogmaals leest, realiseert zich dat het hier dus gaat om de dieren met knikstaarten, zij zijn degene met de problemen. En dieren met knikstaarten waren er bij honden al heel erg lang, al is vaak niet bekend wie het betrof omdat de staarten gecoupeerd werden. En omdat niemand wist dat er aan de hond een knikstaart had gezeten werd er dus gewoon mee gefokt. Als honden en muizen vergelijkbaar zijn, zou het dan niet zo moeten zijn dat gecoupeerde kortstaarten dezelfde afwijkingen vertoonden als de muizen in het onderzoek.

Bij honden die van nature korte staarten hebben die bovendien in een krul of een spiraal worden gedragen en ook bij de honden met langere staarten die in een krul worden gedragen, zien we ook knikstaarten. Bij het Nederlandse ras de Wetterhoun is zelfs een aantal jaren door fokkers op "een klein knikje in de staartpunt" geselecteerd. Daar kreeg je dan mooiere spiraalstaarten door en niemand zag het, dus wat maakte het uit? Het eventuele verband met andere problemen in het ras is grondig gezocht, maar niet gevonden. Ook bij bijvoorbeeld Franse en Engelse Bulldoggen zie je in de staarten met enige regelmaat knikjes. Bij de Franse Bulldog lezen we dan ook in de standaard dat de staart 'aan de billen geplakt' moet zijn en 'geknoopt' of natuurlijk 'gebroken'. In een dergelijke staart komen onvermijdelijk af en toe knikjes voor. Maar ook hier is geen verband gevonden met afwijkingen. Er mogen dan aanwijzingen zijn voor problemen met kortstaarten, maar dat is iets anders dan een staart als die van een bulldog en het is ook iets anders dan een knikstaart.

Zou het niet zo kunnen zijn dat een afwijking als een knikstaart misschien wel erfelijk is, maar niet per definitie al die problemen geeft waar fokkers zo bang voor zijn? Want zou het niet zo zijn dat al die problemen dan al lang boven tafel waren gekomen in de tijd dat er nog gewoon gecoupeerd werd en er dus ook gewoon gefokt werd met een knikstaart?

De zekerheid die fokkers denken te hebben door knikstaarten uit te sluiten van de fokkerij, zou weleens valse zekerheid kunnen zijn. En misschien is het wel de moeite waard je eens af te vragen of we geen genetisch materiaal weggooien door verder prima honden uit te sluiten, alleen vanwege een knikje in de staart. Want de erfelijke problemen die nu zo makkelijk op het conto van de knik worden geschoven kunnen ook 'gewoon' uit de lijn voortkomen, ze kunnen ook het gevolg zijn van te sterke inteelt of een totaal andere oorzaak hebben, maar niets met de knikstaart op zich te maken hebben. En dan is er ook nog het verschil in types knik. Er is een knik in de wervel: vrijwel zeker een erfelijke zaak. Maar er is ook een knik tussen de wervel, die is zeer waarschijnlijk veroorzaakt door trauma. En dan is er ook nog de crochet: de zo gewenste haak in de staart van bijvoorbeeld de Briard, de Barbet. Die is simpelweg veroorzaakt door spierspanning in de staart. Dat geldt ook voor de staart van de Basenji en de Wetterhoun: strak opgerold op de rug, domweg door spieren. Dergelijke staarten worden vaak zo strak op de rug gedragen dat de wervels na verloop van enkele jaren niet mee te strekken zijn. Zo gaan die dingen: Wie krom loopt krijgt een kromme rug, wie zijn staart stijf opgerold draagt, krijgt een staart die niet meer wil strekken. Knikstaarten zijn dit natuurlijk niet, hoewel erop shows wel eens 'overdreven kritisch' naar dergelijke dingen wordt gekeken. Het is dan wellicht goed je te realiseren dat uiterlijke karakteristieken als een knik in een staart kunnen ontstaan door allerlei verschillende oorzaken, al dan niet genetisch. Voor er mag worden geconcludeerd dat een erfelijke knik daadwerkelijk verband houdt, dient het ras in kwestie eerst grondig te worden onderzocht om eventuele verbanden aan te tonen.